

УДК 378.4

Олеся Смолінська

КУЛЬТУРОВІДПОВІДНІСТЬ ЯК ПРОВІДНИЙ ПРИНЦИП ОРГАНІЗАЦІЇ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Ідея культуровідповідності, висунута Ф. Дістервегом, дала поштовх не лише розвитку теорії та практики виховання, хоча активно ними плекається й досі, вона стала методологічною основою для виникнення етнопедагогіки як наукової сфери, а в сучасних умовах панування глобальних тенденцій — ґрунтом, на якому зростає мультикультуралізм в освіті — реалізація можливостей навчання, виховання та розвитку в лоні різних культур як суспільно об'єктивних надчасових духовних явищ, що створюють неперервну та непідвладну окремому індивідові традицію. Подібне тлумачення співвідношення світів культури зустрічаємо й у Г. Сковороди, який розрізняв мікрокосм — людину та символічний світ — Біблію як сутнісний вияв надприродної реальності, яка створює символічний світ [14, с. 142]. Традиційна для педагогіки дієвість принципу культуровідповідності накреслена у праці П. Наторпа “Культура народу і культура особистості”, увага до якої посилювалася у періоди соціально-культурних змін, коли поставало питання про співвідношення меж особистості та народу. Проблему загальнонародної та особистісної культур вчений вбачає, насамперед, у їх зв'язку з питанням свободи, починаючи і закінчуючи свою працю зверненням саме до цього критерію. П. Наторп, якого вважають засновником соціальної педагогіки, обґрунтував практичні механізми соціалізації через освіту, при цьому, звертаючись до проблем дієвості останньої, зазначав, що результат навчально-виховних впливів не стільки залежить від системи самої по собі, скільки пов'язаний із конкретними проявами її впливів — комунікаціями всередині закладів-елементів системи, що визначаються викладачами. Основною проблемою вважав її [системи] відірваність від справжніх обставин діяльності: “Принципи і загальні положення нашого шкільного устрою можуть бути цілком правильними й обґрунтованими... але не відповідають своєму призначенню: стоять надто далеко від реального життя народу, не входять у нього, не виростають із нього і не вертаються в нього назад” [11, с. 76]. Таким чином, П. Наторп описав принципову схему забезпечення життєздатності освітньої установи

завдяки процесам, аналогічним до інтеріо- та екстеріоризації, у першу чергу, якісних характеристик внутрішнього та зовнішнього культурного оточення, отже, механізм дії принципу культуровідповідності у житті людини та народу, що його [культурне оточення — О. С.] у цьому контексті слід розуміти як діяльнісну людиноорієнтовану єдність. Слідуючи за цією логікою, вважаємо, що культуровідповідність як принцип організації культурно-освітнього простору своєю організуючою дією реалізує саме таким чином — інтегровано “вирощуючи” його (простір) в обставинах і з обставин культури як екстернального, так і інтернального типів, при цьому, згідно з П. Наторпом, слід зважити на те, що йдеться не про систему освіти в цілому, а про конкретні її одиниці (у цій статті — педагогічні університети). При цьому культурно-освітній простір педагогічного університету — це особливий тип локального хронотипу, що виник внаслідок діяльності індивідуальних і колективних суб’єктів (викладачів, студентів, управлінців, університету) з освоєння професійно-прикладної та символічно-знакової професійно-педагогічної дійсності, та, своєю чергою, зумовлює параметри як цієї дійсності, так і активності суб’єктів щодо її освоєння та організації. Складовими культурно-освітнього простору, на нашу думку, є функціональні середовища, в яких безпосередньо відбуваються всі дії й операції, що забезпечують його загальну дієвість. При цьому, коли йдеться про зміни будь-якого типу (реноваційні, інноваційні), їх спрямованість задається ключовими положеннями простору, а завдання розв’язуються локально, ефект від їх реалізації має кумулятивно-синергічний характер.

Культуровідповідність як дидактичний принцип є достатньо добре дослідженою категорією як у теоретичному, так і в історико-педагогічному аспекті, в сучасній дисертаційній тематиці часто розглядається співвідносно з проблемами виховання (В. Борисов, Е. Койкова, А. Солodka та ін.) та в історико-педагогічному контексті (Л. Голубнича, Н. Горбатюк, Н. Калита). Нові погляди на зміст цього принципу висловили Г. Васянович, Г. Філіпчук, Е. Ананьян, які розширили його функціональність, а з проблематикою вищої освіти тісно пов’язані праці І. Прудченко, яка розглядала його дію, як культуроемкість та культуропородження щодо змісту вищої освіти [13], О. Отич, яка аналізувала його в контексті становлення творчої індивідуальності майбутнього педагога професійної школи [12].

Незважаючи на достатньо високу опрацьованість змісту принципу культуровідповідності в контексті дидактики, теорії та практики вихован-

ня, недостатньо вивченим залишається його організуючий контекст щодо культурно-освітнього простору педагогічного університету.

Мета статті – дослідити зміст культуровідповідності як принципу організації культурно-освітнього простору педагогічного університету, його культуропідтримуючу та культурогенеруючу функції.

Особливої сили принцип культуровідповідності у своєму розвитку набував у періоди, коли на зміну соцієнтарним приходили культурологічні парадигми. Так, наприкінці 80-их – на початку 90-их років ХХ століття в Україні й інших посткомуністичних країнах знецінення підтримуваних радянською ідеологією підходів у вихованні зумовило підйом культурологічних підходів, особливо (знову ж у зв'язку із руйнуванням інтер-, а, по суті, безнаціональних педагогічних підходів) на основі концепції Ф. Дістервега, вже утвердженої у світовій педагогічній спадщині, стрімко почали розвиватися етнопедагогічні наукові дослідження, основою для яких у пострадянській педагогіці слугували розвідки Є. Сявакко про українську етнопедагогіку та її розвиток [16], Г. Волкова з його розмежуванням народної педагогіки як емпіричного навчально-виховного досвіду народу та етнопедагогіки як науки [4], тим більше, що К. Ушинський вказував на пряму залежність системи освіти від культурної специфіки народу [18]. Період 80-90-их років ХХ століття в українській педагогіці ознаменувався виходом праці М. Стельмаховича “Народна педагогіка” [15], низки інших його досліджень (“Народне дитинознавство”, 1991; “Українське родинознавство”, 1994), крім того, тоді ж з'явилися як нові, так і ті розвідки, що не були доступні радянському читачеві (ресурс www.libportal.org.ua подає рекомендований список на 245 назв літератури, виданої з теми “Українська ментальність і етнопедагогіка” у 80-90-их рр. ХХ ст. [17]).

Проте період, коли гуманістичні цінності, ґрунтуючись на ентузіазмі вчителів-новаторів та їх послідовників, беззаперечно домінували в культурно-освітньому просторі України, змінив час, коли на перший план виступили соціальні й економічні цінності з їх прагматизмом і націленістю освіти не на розвиток особистості, а на якість кар'єри і життя, тому культуровідповідність як принцип дезактуалізується у його первинному, визначеному Дістервегом, сенсі, набуваючи при цьому нових значень — більш пластичних, модифікованих, наприклад мульти(полі)культурності, які, у свою чергу, виявляють ті ж базові риси, що й “батьківський”, зокрема адаптивність, соціально-культурну детермінованість, крім того, мульти(полі)культуралізму теж властивий розвиток: від класичного (репрезентувати в одній освітньо-виховній системі плуралізм як національних, так і соціальних культурних цінностей) — до модерного (становлення людини

культури). Саме завдяки цьому культуровідповідність набуває нового звучання як у теоретичній педагогіці, так і в культурно-освітній практиці. Нові значення, утворені у процесі генезису принципу культуровідповідності, формують і нові підходи як у його теоретичному осмисленні, так і в практичній реалізації, водночас і нові феноменологічно-герменевтичні аспекти.

Застосовуючи герменевтичний підхід до терміна “культуровідповідність”, розуміємо три відмінні між собою смисли: по-перше, це відповідь культурі — первинне і пряме значення, що передбачає процес тривалого співставлення зі статичним, добре вивченим зразком у культурі (зазвичай, зразок є набагато старшим від ситуації, де він застосовується, тому нерідко пряма дія цього принципу призводить до організації згідно із застарілими уявленнями, отже, й до відставання у розвитку, процесуального запізнення в культурно-освітньому просторі) — вияв постфігуративної культури, згідно з М. Мід [10]; по-друге, культуровідповідністю теж є поетапне операційне порівняння цінностей культурно-освітнього простору із загальнокультурною парадигмою, що дає можливість університетові “триматися на плаву”, реагуючи на щоденні виклики достатньо швидко, проте гублячи з виду фундаментальні зміни (кофігуративний культурний прояв [10]); по-третє, культуровідповідність також може містити смисл відповідності образів культури, тобто не її конкретним проявам, а проектам, що передбачає динамічне спітворення-співіснування (організацію) “за образом і подобою” культури, де герменевтично дуже близько підходить освіта як процес креації певних образів культури (префігуративний обрис культури [10]).

У сучасних умовах культуровідповідність є, швидше, орієнтиром у виборі оптимального ступеня співвідношення між цілим і його частиною, особистим і соціальним, національним і глобальним, інтегрованим і диференційованим, уніфікованим і різноманітним, зовнішнім і внутрішнім, свідомим і несвідомим, керованим і стихійним, стабільним і мінливим тощо. У зв'язку з цим культуровідповідність як принцип організації визначає “міру відповідності культури та всіх компонентів освіти (змісту, засобів, педагогічних завдань та ін.). Як принцип управління — відображає співвіднесеність освіти сучасній культурі з позицій її (культури) адекватності як культурній традиції (характерній особливості), так і новаторству (перетворенню)” [6]. Разом із тим культуроємність як наповненість освіти цінностями культури, виявляючись у великій кількості деколи парадоксальних і несподіваних граней, виключає одновимірність співвідношення освіти і культури, передбачаючи просторовість у їх взаємодіях.

Обговорення змісту організаційного принципу культуровідповідності зачіпає тематику університету не лише як одної з ланок системи освіти, а

й як специфічної культуровідповідної форми її реалізації. Виходячи з нових вимог до моделі випускника педагогічного університету, в числі яких — гармонійне поєднання високої кваліфікації, соціальної відповідальності, досконалого володіння технікою, впливає саме ідея культуровідповідності освіти, що “диктує необхідність наближення моделі будь-якої вищої професійної освіти до універсальної університетської системи” [1, с. 66]. Близько з цим перебуває також і формування місії університету як забезпечення “становлення класично освіченої людини”, на відміну від формування “культурного спеціаліста” [5, с. 85] — завдання вищого навчального закладу неуніверситетського типу. Аналізуючи культуровідповідність в аспекті організаційного принципу щодо культурно-освітнього простору педагогічного університету, слід конкретизувати його ключові параметри для якісної підготовки вчителів. Отже, метою щодо культуровідповідності є його [культурно-освітнього простору] орієнтованість на становлення людини культури та культурогенетичність як природна риса різних видів діяльності, суб’єктів університетського життя, що наближає культуровідповідність до засад ідеології людиновідповідності як системи поглядів та ідей, у якій усвідомлюється, приймається й оцінюється ставлення до людей і їх освіти, життя в суспільстві, ролі в історії сім’ї, роду, народу, людства [20]. Зміст культуровідповідного середовища, згідно з І. Ієроновою [7, с. 18], визначається сукупністю взаємопов’язаних педагогічних подій (суб’єктного соціокультурного досвіду [9]), адекватних до культурних фактів, що відтворюють контекст міжкультурного посередництва (специфіка освітньої установи, культура даного соціуму). Щодо культурно-освітнього простору педагогічного університету це, насамперед, гармонізація змісту культурних патернів, що виражають різні рівні культури (базові уявлення, проголошені цінності й артефакти [22, с. 36]). Це також підтверджує О. Крижанівська, досліджуючи культуровідповідне середовище навчання студентів педагогічного коледжу та визначаючи таке середовище як фактор життєтворчості особистості [9] з тією лише відмінністю, що доповнює його функціонально, додаючи акумулюючу роль у цьому процесі [життєтворчості]. Згідно з підходом О. Челядінової [21, с. 11-12], культуровідповідність щодо середовища є сукупністю матеріальних і духовних факторів і засобів, що сприяють перетворенню індивіда в особистість, а потім — в індивідуальність у процесі розв’язання освітніх завдань, спрямованих на інтелектуальний і творчий розвиток особистості учня/студента. Попри раціональність такого визначення, проблема культурогенетичності як риси культурно-освітнього

простору випадає з поля зору автора, як і синергізм цього поєднання матеріально-духовних факторів, із яких вилучені ще й соціальні.

Культуровідповідне середовище, крім культурогенетичності, може також характеризуватися варіативністю, діалогічністю, толерантністю, рефлексивністю, духовною та культурною насиченістю. Основними рисами такого середовища є: самокреація, самогенезис, самореформація [21, с. 11] та самозаперечення. Кожен із наступних етапів його розвитку заперечує попередній, таким чином приймаючи його характеристики у “згорнутому вигляді” згідно з кумулятивними здатностями простору [3]. Функціонально культуровідповідність щодо середовища (простору) виявляється у тому, що, крім прямих функцій, наприклад, професійного навчання, виховання та розвитку для культурно-освітнього простору педагогічного університету, культуровідповідність: забезпечує генерування чи має в наявності такі обставини як зовнішнього, так і внутрішнього характеру, що сприятимуть самопізнанню, самоактуалізації, творчому саморозвитку особистості студента; стимулює активність, самостійність і креативність суб’єктів, при цьому масово рекламовані українськими університетами можливості участі майбутніх студентів у гуртках художньої самодіяльності чи спортивних секціях часто є зовнішньою атрибутикою таких обставин, оскільки стосуються лише розвитку спеціальних здібностей, тому й охоплюють незначну частину контингенту, позірно розвиваючи часто віддалені від професійних якості, подекуди перешкоджаючи становленню професійних рис особистості випускника створюючи ситуацію, в якій успіх у цій роботі компенсує недостатність власне професійно-педагогічного становлення, деколи й цілком редукуючи його; ще одним проблемним аспектом є низький рівень активності, самостійності та креативності викладацького складу як суб’єкта культурно-освітнього простору педагогічного університету, причин якого є багато, вони різноманітні, проте одна з них (об’єктивна) — це своєрідний розподіл суб’єктності, що відбувається внаслідок перетворень соціально-культурного характеру, зміни загальної культурної моделі суспільства, де- і реструктурування процесу обміну інформацією, у тому числі в університетській педагогічній освіті; забезпечує можливість комфортного існування в освітньому просторі суб’єктів освіти; уможлиблює буття людини культури, даючи право всім суб’єктам університетської педагогічної освіти (студенти, викладачі, університет як особливий культуровідповідний суб’єкт) свідомого та вільного вибору свого місця в культурі та соціумі; сприяє здійсненню спільної продуктивної діяльності, творчій взаємодії; орієнтує особистість студента в її стосунках (взаємозв’язках) з іншими суб’єктами освіти

скеровувати свій внутрішній потенціал на творче перетворення дійсності; є основою для формування творчої самостійності майбутніх учителів (“самоорганізація активної самостійної діяльності, що базується на прийнятті цінності творчості, прагненні до творчості у всіх її проявах і аспектах, модифікуванні, комбінуванні власної діяльності, імпровізуванні в розв’язанні педагогічних проблем, самореалізації” [21, с. 10]). При цьому, повертаючись до класичного сенсу культуровідповідності, механізму її дії, те ж розуміння творчої самостійності первинно має бути притаманне культурно-освітньому простору педагогічного університету.

Таким чином, культуровідповідність як принцип, введений Ф. Дістервегом, впродовж часу свого існування суттєво видозмінився, поширившись, крім царини навчання та виховання, на способи організації культурно-освітніх взаємодій. Крім того, культуровідповідність, змінивши у ХХІ столітті науковідповідність як системну основу освіти ХХ століття, передбачає її розвиток згідно з природою культури, враховуючи як її іманентні характеристики, так і специфіку, зумовлену часом [2, с. 22]. Пояснена П. Наторпом його дієвість не лише тлумачить існуючі культуровідповідні процеси, а й прогнозує їх розвиток у бік культурогенетичності. При цьому культуровідповідність — це, перш за все, “принципова гуманістична позиція педагога, який визнає людину суб’єктом культури, її головною дійовою особою, здатною містити в собі “старі” смисли культури та, одночасно, виробляти нові, спрямовані на розвиток людини як людини культури та цілісної особистості, що допомагає (позиція) віднайти цінності та сенс життя” [8, с. 110]. Коеволюційність зв’язку природи і культури В. Плотніков трактує як їх структуровану сумісність [19, с. 73], організаційну єдність, тому як принцип організації культурно-освітнього простору педагогічного університету культуровідповідність за аналогією, насамперед, встановлює певні його параметри, як-от: певний зміст, що визначається у гармонізації культурно-освітніх фактів життєдіяльності університету; провідні риси, у тому числі варіативність, діалогічність, толерантність, рефлексивність, духовну та культурну насиченість і здатність до самокреації, самогенезису, самореформації та самозаперечення; специфічну функціональність, насамперед організуючі, забезпечуючі та стимулюючі ролі щодо різнорідних суб’єктів, їх творчих проявів.

Посилання:

1. *Бенин В. Л.* Высшее образование и культура / *Владислав Львович Бенин* // *Фундаментальные исследования.* — 2006. — № 6. — С. 64—67.
2. *Ванюшкина Л. М.* Современный философско-культурологический контекст образования / *Любовь Максимовна Ванюшкина* // *Человек и образование.* — 2012. — № 3 (32). — С. 22—26.

3. *Видт И. Е.* Образование как феномен культуры: Эволюция образовательных моделей в историко-культурном процессе : дисс... на соиск. науч. степени доктора пед. наук : 13.00.01 / *И. Е. Видт.* — Тюмень, 2003. — 381 с.
4. *Волков Г. Н.* Этнопедагогика / *Геннадий Никандрович Волков.* — Чебоксары, 1974. — 376 с.
5. *Воронкова Л. П.* Принцип “культуросообразности” и культурная миссия университетов / *Людмила Петровна Воронкова* // Вестник ОГУ. — 2005. — № 1. — С. 83—85.
6. *Захарова Г. П.* Соотношение образования и культуры в гражданском обществе / *Г. П. Захарова.* — [Электронный ресурс] — Режим доступа : <http://www.mzst.ru/pages/20-g.p.-zakharova-sootnoshenie.html>
7. *Иеронова И. Ю.* Формирование профессионально-посреднической культуры будущего переводчика в культуросообразной среде университета : автореф. дисс... доктора пед наук : 13.00.08 / *И. Ю. Иеронова.* — Калининград, 2008. — 45 с.
8. *Кайнбаева Ж. С.* Культуросообразность как одна из ведущих методологических идей в содержании образования / *Жамила Советовна Кайнбаева* // Вестник Западно-Казахстанского государственного университета. — 2010. — № 1. — С. 107—111.
9. *Крыжановская Е. С.* Культуросообразная среда обучения студентов педагогического колледжа как фактор жизнестворчества личности : дисс. на соискание уч. степ. канд. пед. наук: 13.00.01 / *Е. С. Крыжановская.* — Иркутск, 2003. — 178 с.
10. *Мид М.* Культура и мир детства / *Маргарет Мид.* — М. : Наука, 1988. — 429 с.
11. *Наторп П.* Культура народа и культура личности / *Пауль Наторп.* — С.-Пб, 1912. — 189 с.
12. *Отич О. М.* Педагогіка мистецтва у розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога професійної школи / *О. М. Отич* // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14 : Теорія і методика мистецької освіти. — 2009. — Вип. 7 (12). — С. 40—44.
13. *Прудченко І. І.* Зміст вищої освіти: культуроемкість, культуровідповідність, культуропородження / *Інна Іванівна Прудченко* // Вища освіта України : Теоретичний та науково-методичний часопис. — 2011. — № 3. — Т. 1. — С. 183—189.
14. *Сковорода Г. С.* Діалог. Назва його — Потоп зміїний / *Григорій Савич Сковорода* // Твори: у двох томах. — К. : Обереги, 1994. — Т. 2. — С. 140—178.
15. *Стельмахович М. Г.* Народна педагогіка : навчально-методичний посібник / *Мирслав Гнатович Стельмахович.* — К. : Радянська школа, 1985. — 312 с.
16. *Сявавко Є.* Українська етнопедагогіка в її історичному розвитку / *Євгенія Іванівна Сявавко.* — К. : Радянська школа, 1974. — 151 с.
17. Українська ментальність і етнопедагогіка. Рек. список. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://libportal.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=270&Itemid=141
18. *Ушинский К. Д.* О необходимости сделать русские школы русскими / *Константин Дмитриевич Ушинский* // *Ушинский К. Д.* Собрание сочинений : В 11 томах. — Т. 3. — М.; Л. : Изд. АПН РСФСР, 1948. — С. 306—315.
19. *Худякова Н. Л.* Философия культуры и культуросообразность образования / *Н. Л. Худякова* // Вестник Челябинского государственного университета. — 2012. — № 15 (269). — Вып. 24. — С. 72—75.
20. *Хуторской А. В.* Принцип человекосообразности и его роль в обновлении образования / *Андрей Викторович Хуторской.* Персональный сайт. — [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://khutorskoj.ru/be/2010/0610/index.htm>
21. *Челядинова О. А.* Формирование творческой самостоятельности студентов в культуросообразной среде педагогического вуза : автореф. дисс... канд. пед. наук : 13.00.08 / *О. А. Челядинова.* — Шуя, 2012. — 23 с.

22. Шейн Э. Х. Организационная культура и лидерство / Эдгар Шейн. – С.-Пб. : Питер, 2002. — 336 с.

References (translated and transliterated)

1. *Benin V. L.* Vysshee obrazovanie i kul'tura (Higher education and culture) // Fundamental research, 2006, № 6. P. 64—67.
2. *Vanjushkina L. M.* Sovremennyj filosofsko-kul'turologicheskij kontekst obrazovanija (Modern philosophical and cultural context of education) // Man and education, 2012, № 3 (32). P. 22—26.
3. *Vidt I. E.* Obrazovanie kak fenomen kul'tury: Jevoljucija obrazovatel'nyh modelej v istoriko-kul'turnom processe : diss... na soisk. nauch. stepeni doktora ped. nauk : 13.00.01 (Education as a cultural phenomenon: The evolution of educational models in the historical and cultural process : thesis for scientific degree of Doctor of Pedagogy). Tjumen', 2003, 381 p.
4. *Volkov G. N.* Jetnopedagogika (Ethnopedagogy). Cheboksary, 1974, 376 p.
5. *Voronkova L. P.* Princip "kul'turosoobraznosti" i kul'turnaja missija universitetov (The principle of "cultural conformity" and cultural mission of universities) // Scientific papers of Orenburg State University, 2005, № 1. P. 83—85.
6. *Zakharova G. P.* Sootnoshenie obrazovanija i kul'tury v grazhdanskom obshhestve (The ratio of education and culture in the civil society). — [Electronic resource] — Mode of access : <http://www.mzst.ru/pages/20-gp-zakharova-sootnoshenie.html>
7. *Ieronova I. Yu.* Formirovanie professional'no-posrednicheskoi kul'tury budushhego perevodchika v kul'turosoobraznoj srede universiteta : avtoref. diss... doktora ped nauk : 13.00.08 (Formation of professional intermediary culture of future interpreter in cultural environment of university: author's abstract of thesis for scientific degree of Doctor of Pedagogy). Kaliningrad, 2008, 45 p.
8. *Kajnbaeva Zh. S.* Kul'turosoobraznost' kak odna iz vedushhih metodologicheskikh idej v sodержanii obrazovanija (Culture as one of the leading methodological ideas in the content of education) // Scientific papers of Western Kazakh State University, 2010, № 1. P. 107—111.
9. *Kryzhanovskaja E. S.* Kul'turosoobraznaja sreda obuchenija studentov pedagogicheskogo kolledzha kak faktor zhiznetvorchestva lichnosti : diss. na soiskanie uch. step. kand. ped. nauk: 13.00.01 (Cultural environment of students' training at pedagogical college as a factor of vital and creative personality : Ph. D thesis in pedagogical sciences). Irkutsk, 2003, 178 p.
10. *Mid M.* Kul'tura i mir detstva (Culture and the world of childhood). Moscow, 1988, 429 p.
11. *Natorp P.* Kul'tura naroda i kul'tura lichnosti (Culture of the people and culture of a person). St. Petersburg, 1912, 189 p.
12. *Otych O. M.* Pedagogika mystetstva u rozvytku tvorchoi individualnosti maibutnoho pedahoha profesiinoi shkoly (Pedagogy of art in the development of future teacher's creative personality of vocational schools) // Scientific journal of M. P. Drahomanov National Pedagogical University. Series 14: Theory and methodology of art education, 2009. Issue 7 (12). P. 40—44.
13. *Prudchenko I. I.* Zmist vyshchoi osvity: kulturoiemkist, kulturovidpovidnist, kulturoporodzhennia (Content of Higher Education: culture, conformity of culture, birth of culture) // Higher Education of Ukraine : Theoretical and methodological scientific journal, 2011, № 3. Vol. 1. P. 183—189.
14. *Skovoroda H. S.* Dialoh. Nazva yoho — Potop zmiinyi (Dialog. Its name is snake's flood / Works: in 2 volumes. Kyiv, 1994. Vol. 2. P. 140—178.
15. *Stelmakhovych M. H.* Narodna pedagogika: navchalno-metodychnyi posibnyk (People's education: study guide). Kyiv, 1985, 312 p.
16. *Siavavko Ye. I.* Ukrainska etnopedagogika v yii istorychnomu rozvytku (Ukrainian ethnopedagogics in its historical development). Kyiv, 1974, 151 p.

17. Ukrayins'ka mental'nist' i etnopedagogika. Rek. spysok (Ukrainian mentality and ethnopedagogics. The recommended list) — [Electronic resource]. — Mode of access : http://libportal.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=270&Itemid=141
18. *Ushinskij K. D.* O neobhodimosti sdelat' russkie shkoly russkimi (On the need to make the Russian schools Russian). Collection of works : in 11 vols. Vol. 3. Moscow – Leningrad, 1948. P. 306—315.
19. *Hudjakova N. L.* Filosofija kul'tury i kul'turosoobraznost' obrazovanija (Philosophy of culture and culture conformity of education) // Scientific papers of Cheliabinsk State University, 2012, № 15 (269). Issue 24. P. 72—75.
20. *Hutorskoy A. V.* Princip chelovekosoobraznosti i ego rol' v obnovlenii obrazovanija (Person-congruity principle and its role in the renewal of education) // *Andrey Hutorskoy*. Personal site. [Electronic resource]. — Mode of access : <http://khutorskoy.ru/be/2010/0610/index.htm>
21. *Cheljadinova O. A.* Formirovanie tvorcheskoy samostojatel'nosti studentov v kul'turosoobraznoj srede pedagogicheskogo vuza : avtoref. dis.. kand ped nauk : 13.00.08 (Formation of creative independence of students in the culture-medium of teacher's higher school : author's abstract of Ph.D. thesis in pedagogical sciences. Shuya, 2012, 23 p.
22. *Shane Ye. H.* Organizacionnaja kul'tura i liderstvo (Organizational culture and leadership). St. Petersburg, 2002, 336 p.

Стаття надійшла до редакції 26.09.2013

О. Смолинская

Культуросоответствие как ведущий принцип организации культурно-образовательного пространства педагогического университета

В статье изложено содержание культуросоответствия как организационного принципа культурно-образовательного пространства педагогического университета. Обращено внимание на развитие значения понятия культуросоответствия соответственно с этапом культурно-общественного развития социума, в том числе уделено внимание современному герменевтическому наполнению термина, дана характеристика культуросоответствующей среды высшего учебного заведения, центральными чертами которой являются культурогенетичность, вариативность, диалогичность, толерантность, рефлексивность, духовная и культурная насыщенность, способность к самокреации, самогенезису, самореформации и самоотрицанию. Кроме этого, в статье изложена особая функциональность принципа культуросоответствия по отношению к пространству, состоящая не только в профессиональном обучении, воспитании и развитии, но и в реализации организующих, обеспечивающих и стимулирующих ролей разнородных субъектов культурно-образовательного пространства. Автор делает вывод, что принцип культуросообразности в течение времени своего существования существенно видоизменился, распространившись, кроме сферы обучения и воспитания, на способы организации культурно-образовательных взаимодействий.

Ключевые слова: культуросоответствие, принцип организации, культурно-образовательное пространство, педагогический университет.

О. Smolinska

Culture Accordance as a Guiding Principle of Organizing Cultural and Educational Space of Pedagogical University

The article presents the contents of culture accordance as an organizing principle of cultural and educational space of Pedagogical University. The author pays attention to the development of the meaning of culture accordance respectively with the step of cultural and social development

of the society, as well as contemporary hermeneutical filling of the term, the characteristics of culture accordance environment of a higher school, the central features of which are culture geneticity, variability, dialogism, tolerance, reflexivity, spiritual and cultural richness, the ability to self-creation, self-genesis, self-reformation and self-denial. In addition, the article presents a special functionality of culture accordance principle in relation to space consisting not only of vocational training, education and development, but also of the implementation of organizing, providing and challenging roles of diverse subjects of cultural and educational space. The author concludes that during the period of its existence the principle of cultural conformity substantially altered, covering, except the sphere of education and training, the ways of organizing cultural and educational interactions, as well.

Key words: culture accordance, organizing principle, cultural and educational space, Pedagogical University.

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор Г. М. Лактіонова